

KURS 3

Fasit

For lærere. Ikke del fasiten med elevene før øktene er gjennomført.

Økt 1: rutenettet

Tellingen under er det rutenettet skal vise når gruppene er ferdige. Små avvik er vanlige og gjør ikke noe. Det viktigste er raden for punktum, som bestemmer hvordan setningene starter.

Tekst 1: Gutten, geita og trollet (33 ordpar, 11 ord)

Ordet	Ordet etter (antall)	Sum
punktum	trollet (3), gutten (2), geita (2)	7
gutten	punktum (2), gikk (1), og (1)	4
gikk	til (3), hjem (1)	4
til	skogen (2), gutten (1)	3
skogen	punktum (2)	2
geita	gikk (2), punktum (1), stanget (1)	4
trollet	så (2), punktum (1), gikk (1)	4
så	gutten (1), geita (1)	2
stanget	trollet (1)	1
og	geita (1)	1
hjem	punktum (1)	1

Eksempler på setninger rutenettet kan lage, men som ikke står i teksten:

- «Trollet så geita stanget trollet gikk til gutten.»
- «Geita gikk hjem.»
- «Gutten og geita gikk til gutten.»

Uten terning, med det vanligste ordet hver gang, blir det «Trollet så gutten. Trollet så gutten. ...»

Økt 2: heftet

Heftet er laget fra tellingen under. Når en rad har ti streker eller færre, får hvert ord like mange terningtall per strek, og tallene som blir til overs, gir nytt kast. Raden for punktum har 19 streker og er avrundet til ti terningtall. Gutten, i, ta, men og neste er tatt ut som startord. De finnes fortsatt midt i setninger.

Setninger som høres riktige ut, men som ikke stemmer med historien:

Setning	Hva historien sier
Geita var stor og sint.	Trollet var sint. Geita var stor og grå.
Trollet falt i skogen.	Trollet falt i bekken.
Trollet var stor og fet.	Det var geita som var stor og fet. «Stor» skulle vært «stort», men modellen ser bare ett ord bakover.
Geita stanget trollet var redd for geita.	To setninger som flyter sammen, fordi modellen ikke vet hvor en setning bør slutte.

Med det vanligste ordet hver gang: «Trollet var ikke redd for geita var ikke redd for geita ...» Modellen går i ring.

Tekst 2: Geita som ikke var redd (134 ordpar, 53 ord)

Ordet	Ordet etter (antall)	Sum
punktum	trollet (5), geita (3), nå (2), det (1), en (1), og (1), hver (1), gutten (1), i (1), ta (1), men (1), neste (1)	19
det	var (1)	1
var	ikke (2), en (1), stor (1), stort (1), redd (1)	6
en	gang (1), gutt (1), geit (1), dag (1)	4
gang	en (1)	1
gutt	som (1)	1
som	hadde (1)	1
hadde	en (1)	1
geit	punktum (1)	1
geita	var (3), punktum (2), gikk (1), til (1), sa (1), er (1), stanget (1)	10
stor	og (2)	2
og	geita (3), grå (1), trollet (1), sint (1), fet (1)	7
grå	punktum (1)	1
hver	dag (1)	1
dag	gikk (2), så (1)	3
gikk	gutten (2), til (1), hjem (1)	4
gutten	punktum (3), og (2), til (1), men (1)	7
til	skogen (2), geita (1)	3
skogen	punktum (1), bodde (1), igjen (1)	3
i	bekken (2), skogen (1)	3
bodde	et (1)	1
et	troll (1)	1
troll	punktum (1)	1
trollet	var (2), punktum (1), og (1), gikk (1), gutten (1), så (1), sa (1), falt (1), satt (1)	10
stort	og (1)	1
sint	punktum (1)	1
så	gutten (1), trollet (1)	2
nå	skal (1), går (1)	2
skal	jeg (1)	1
jeg	ta (1)	1
ta	deg (1), heller (1)	2
deg	sa (1)	1
sa	gutten (2), trollet (1), ingenting (1)	4
heller	geita (1)	1
er	stor (1)	1
fet	punktum (1)	1
men	geita (1), trollet (1)	2
ikke	redd (2)	2
redd	for (2), punktum (1)	3
stanget	trollet (1)	1

Ordet	Ordet etter (antall)	Sum
falt	i (1)	1
bekken	punktum (1), hele (1)	2
går	vi (1)	1
vi	hjem (1)	1
hjem	punktum (1), sa (1)	2
satt	i (1)	1
hele	dagen (1)	1
dagen	punktum (1)	1
neste	dag (1)	1
igjen	punktum (1)	1
ingenting	punktum (1)	1
for	geita (1), noe (1)	2
noe	punktum (1)	1

Økt 3: tre svar

Etikettene er de samme som i kurs 5. Elevene på 8. trinn trenger ikke bruke dem. Det holder at de finner ut om kilden sier det samme.

Svar	Setning	Vurdering	Hva kildekortet sier
1	1. 2469 meter, høyeste i Norge	Støttet	2469 meter, høgaste i Noreg og Nord-Europa
1	2. Jotunheimen, Lom, Innlandet	Støttet	Samme
1	3. De første var Sulheim, Flotten og Arnesen, 1850	Delvis støttet	Første gang i nyere tid. En pil fra yngre jernalder er funnet på toppen
1	4. Fra Juvasshytta over Storjувbrean	Motsagt	Stien går over Styggebrean
1	5. Passer for hele familien	Mening	Kilden sier at stien går over bre med fører. Meningen kan være villedende
2	1. Norges høyeste, 2469 meter	Støttet	Samme
2	2. Jotunheimen	Støttet	Samme
2	3. Nådd første gang i 1850 av tre menn fra Lom	Delvis støttet	Tre menn fra Lom i 1850, men første gang i nyere tid
2	4. Ledet av fjellføreren Ola Storjув	Ikke støttet	Navnet er oppdiktet. Kilden nevner ingen fører i 1850
2	5. De fleste går fra Juvasshytta over Storjувbrean	Motsagt	Stien går over Styggebrean. «De fleste» står ikke i kildekortet
3	1. 2496 meter, høyeste i Nord-Europa	Delvis støttet	Høyeste stemmer. Høyden er 2469, ikke 2496
3	2. Jotunheimen i Lom	Støttet	Samme
3	3. Sulheim var først, i 1850, og gikk alene	Motsagt	Sulheim, Flotten og Arnesen gikk sammen
3	4. Fra Juvasshytta over Storjувbrean	Motsagt	Stien går over Styggebrean
3	5. Alltid regnet som Norges høyeste	Motsagt	Glittertinden ble tradisjonelt regnet som høyest når snøskavlen ble tatt med

Likt i alle tre: Norges høyeste fjell, Jotunheimen, 1850, Juvasshytta og Storjувbrean. Fire av fem stemmer. Storjувbrean er feil i alle tre. Alle tre sier også sikkert hvem som var «først», mens kilden sier at det kan diskuteres.

Sikre ord: «de første», «den kjente fjellføreren», «de fleste», «alltid», «den vanligste ruten». Ingen av svarene sier at noe er usikkert.

Breen: Storjuvbrean finnes. Den ligger vest for toppen, og kilden nevner den. En feil som bruker et ekte navn på feil sted, er vanskeligere å oppdage enn et navn som ikke finnes.